

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΕΙΝΑΙ Η ΑΦΟΡΜΗ

Το ταξίδι δίνει νόημα στην ζωή μας ή η αισθανόμαστε πως με το ταξίδι αποκτά νόημα η ζωή μας; Ο εξωτερικός κόσμος δίνει νόημα στην ζωή μας ή εμείς χρησιμοποιούμε τα στοιχεία του εξωτερικού κόσμου για να δώσουμε στην ζωή μας το νόημα που θέλουμε;

Ο βοσκός της ιστορίας του βιβλίου, είχε αναπτύξει μέσα του ένα αίσθημα «φυλακισμένου» εξ αιτίας του περιορισμένου χώρου που αναγκαζόταν να κινείται. Για εκείνον το αίσθημα αυτό ήταν αρνητικό, σε αντίθεση με άλλους ανθρώπους που το απολαμβάνουν, ακριβώς γιατί δεν είναι το ταξίδι αυτό καθαυτό που δίνει νόημα. Εμείς είμαστε που δίνουμε νόημα στο ταξίδι, γιατί αυτό μας βοηθάει να απαλλαγούμε από το δυσάρεστο αίσθημα (που είναι μόνο δικό μας όμως) του περιορισμένου χώρου της κίνησης.

Στην ζωή εμείς αποφασίζουμε τι θα έχει νόημα ή όχι. Δεν είναι τα πράγματα που «δίνουν νόημα» στην ζωή μας. Αυτό μας διευκολύνει και μας επιτρέπει να πάρουμε απόφαση τι θα έχει για εμάς νόημα και τι όχι. Γιαυτό και ο άνθρωπος είναι ανεξάρτητος από το τι συμβαίνει και δεν καθορίζεται από αυτό που του συμβαίνει. Αλλιώς, θα τρέχαμε όλοι να βρούμε τι είναι αυτό που δίνει νόημα στην ζωή μας. Αν ήταν το ταξίδι τότε όλοι θα κάναμε ταξίδια και όποιος δεν θα μπορούσε, θα του έλειπε το νόημα της ζωής. Το νόημα της ζωής δεν εξαρτάται όμως από τα πόσα ταξίδια κάνουμε.

Το νόημα της ζωής μας, γενικά δεν εξαρτάται από το κάνουμε εμείς για τον εαυτό μας και τι μας ευχαριστεί, αλλά από το τι κάνουμε εμείς για τους άλλους ανθρώπους και από το αν αυτό που κάνουμε είναι χρήσιμο στην κοινωνία. Το ταξίδι που ξεκινάει με στόχο να ευχαριστήσει το αίσθημα της ελευθερίας και της κίνησης, είναι μικρό, με εμπόδια και αμφίβολη έκβαση. Το ταξίδι που ξεκινάει με το αίσθημα της προσφοράς προς τους ανθρώπους που θα γνωρίσω, είναι μεγάλο, ατελείωτο, χωρίς εμπόδια αφού πάω να προσφέρω και όχι να πάρω και έχει σίγουρη έκβαση : την προσωπική πληρότητα μέσα από την συμβολή στην ευτυχία των άλλων.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΜΑΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΓΗ

Εδώ έχουμε δύο όρους που είναι τελείως αόριστοι : η Ψυχή του Κόσμου και η αποστολή επάνω στην Γη.

Δεν ξέρουμε, ούτε εξηγεί ο συγγραφέας ποια είναι η Ψυχή του Κόσμου, αλλά υπάρχει ένα ερώτημα εδώ : κάθε επιθυμία που έχουν οι άνθρωποι

«πηγάξει» από εκεί ; Δηλαδή, πώς πηγάζει, που είναι και που πάει και πως εγκαθίσταται μέσα μας ως επιθυμία ; Και είναι όλες οι επιθυμίες μας χωρίς διάκριση; Και οι καλές και οι κακές ; Δηλαδή, και εκείνες που διευκολύνουν την ζωή μας και την ζωή των άλλων και εκείνες που δυσκολεύουν την ζωή μας και την ζωή των άλλων;

Εδώ δεν ξέρουμε τι εννοεί ο συγγραφέας, αλλά σίγουρα δεν είναι έτσι τα πράγματα. Οι επιθυμίες μας πηγάζουν από τις φανταστικές ελλείψεις που νομίζουμε πως έχουμε. Για παράδειγμα, αν πιστεύουμε πως μας λείπουν μερικοί πόντοι ύψους, επιθυμούμε να είμαστε υψηλότεροι. Αν πιστεύουμε πως μας λείπουν τα χρήματα, επιθυμούμε να είχαμε περισσότερα. Αν πιστεύουμε πως μας λείπουν τα νιάτα, επιθυμούμε να είμαστε νεώτεροι.

Κάθε επιθυμία μας, προσπαθεί να επιφέρει τη ισορροπία μέσα μας, γιατί αισθανόμαστε πως μας λείπει κάτι. Το αίσθημα της έλλειψης είναι φανταστικό, προκατασκευασμένο και δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα. Γιατί άραγε πιστεύουμε πως μας λείπει ύψος; Γιατί βλέπουμε ψηλούς ανθρώπους, που έχουν αποδοχή από την κοινωνία ως όμορφοι, δυνατοί, επιβλητικοί κλπ. χαρακτηριστικά που θα θέλαμε να είχαμε και πιστεύουμε πως δεν έχουμε, εξ αιτίας του ότι μας «λείπουν» μερικοί πόντοι. Δηλαδή, αντί να λέμε «εσύ είσαι ψηλός», λέμε «εγώ είμαι κοντός» ! Επίσης, ουσιαστικά δεν μας νοιώθουμε άσχημα λόγω ύψους, αλλά επειδή δεν έχουμε την αποδοχή της κοινωνίας. Γιατί αν η κοινωνία δεν απέδιδε θετικά χαρακτηριστικά στους ψηλούς, τότε δεν ήταν αποδεκτοί και άρα εμείς δεν θα είχαμε πρόβλημα.

Η επιθυμία λοιπόν, πηγάζει από την ψυχή μας, από τις πεποιθήσεις που έχουμε για τον εαυτό μας, τον κόσμο και την σχέση μας με τον κόσμο, δηλαδή από τον χαρακτήρα μας. Τον χαρακτήρα που έχουμε διαμορφώσει μέχρι τα 5 πρώτα χρόνια της ζωής μας. Συνήθως λοιπόν, κάθε επιθυμία μας, εκφράζει μια μειονεξία που πιστεύουμε πως έχουμε και θέλουμε να αναπληρώσουμε γιατί όσο υπάρχει μη αναπληρωμένη έχουμε την αίσθηση πως είμαστε λίγοι, ανεπαρκείς και ανάξιοι.

Για την αποστολή πάνω στην Γη, είναι πιο συγκεκριμένος στην επόμενη παράγραφο.

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΜΥΘΟΥ

Εξαιρετικά εγωκεντρική και συμφεροντολογική άποψη! Αν είναι αυτό το μόνο χρέος του ανθρώπου επί της γης, αν αυτό μόνο πρέπει να φροντίζει, αν αυτό μόνο πρέπει να επιδιώκει και με αυτό μόνο πρέπει να ασχολείται, αν με αυτό μόνο πρέπει να πορεύεται στην ζωή του και να μην έχει άλλα χρέη απέναντι στη ζωή, τότε πρόκειται για κάποιον που δεν ζει μέσα στην κοινωνία, που είναι απομονωμένος και περπατά μόνος στην ζωή. Δεν

πρόκειται βεβαίως, ούτε για τον πιο φανατικό μοναχό. Ίσως πρόκειται για κάποιον ασκητή, που ζει σε κάποια σπηλιά, μακριά από τους μοναχούς και τους άλλους ανθρώπους.

Η εκπλήρωση του Προσωπικού Μύθου του κάθε ανθρώπου, ως το μόνο χρέος που έχει επί της γης, καταργεί όλες τις υποχρεώσεις του ανθρώπου που έχει προς την κοινωνία και τον κάνει έτσι να είναι ανεύθυνος και μονομερής. Μπορεί ο Μύθος του να μην περιλαμβάνει την εργασία, που ουσιαστικά είναι η συμμετοχή στην παραγωγή πλούτου μέσα στην ομάδα, μέσα στην κοινωνία. Μπορεί να μην περιλαμβάνει τις ανθρώπινες σχέσεις ή και αν τις περιλαμβάνει να τις υποτάσσει στην κυριαρχία της εκπλήρωσης και έτσι να οδηγείται στην εκμετάλλευση και την καταπίεση των άλλων. Μπορεί επίσης να μην περιλαμβάνει την δημιουργία οικογένειας, που είναι το άπαν για την διατήρηση και την εξάπλωση της κοινωνίας, αλλά και την διαιώνιση του ανθρώπινου είδους, που έχει προγραμματίσει μέσα μας η ίδια η φύση, η ίδια η ζωή.

Πώς είναι δυνατόν ένας άνθρωπος να ζήσει την ζωή του, ενδιαφερόμενος μόνο για τον Προσωπικό του Μύθο και αδιαφορώντας για τους άλλους; Ο Προσωπικός Μύθος του ανθρώπου είναι η προσφορά του προς την κοινωνία, η αφιέρωση του στην ευημερία του κόσμου και η αφοσίωση του στην ευτυχία των ανθρώπων επάνω στην γη. Είναι η θετική του προσωπική εξέλιξη και η υποχρέωση του να βοηθήσει και τους άλλους ανθρώπους να εξελιχθούν θετικά, μέσα από την συνεργασία μαζί τους, την βοήθεια και την συμπαράσταση που θα τους δείξει.

Η επιδίωξη της πραγματοποίησης του Προσωπικού Μύθου του ανθρώπου είναι εξαιρετικά επικίνδυνη, όταν ο μύθος αυτός περιλαμβάνει στόχους και ενέργειες εναντίον των ανθρώπων. Προσωπικός Μύθος ήταν του Χίτλερ, του Μπούς και κάθε ενός άλλου γνωστού ή άγνωστου ανθρώπου που έχει κάνει μεγάλα ή και μικρά καθημερινά «εγκλήματα» κατά των άλλων ανθρώπων. Τι μας λέει λοιπόν ο συγγραφέας; Πως αυτοί οι άνθρωποι έκαναν καλά και θα πρέπει να είναι ευτυχισμένοι;

Η ΠΛΑΝΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΜΩΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

Είναι ίσως η φράση που τον έκανε διάσημο και που συνδέεται άμεσα με το όνομα του. Μια ευφυής ομολογουμένως φράση, με ποιητικό περιεχόμενο, με αισιόδοξο μήνυμα μέσα της και κυρίως με την παραδοχή του σύμπαντος, εφόσον δέχεται να συνωμοτήσει για να γίνει αυτό που επιδιώκουμε. Αυτή δε η συνομωσία του τεράστιου σύμπαντος, μας δίνει και την αίσθηση πως αυτό που θα επιδιώξουμε, θα γίνει πραγματικότητα. Μια σιγουριά που μας κάνει

και κοιμόμαστε ήσυχοι τα βράδια, που όμως στην πραγματικότητα δεν υπάρχει και δεν επηρεάζει την ζωή μας.

Εξαιρετικά παρεξηγήσιμη ιδέα, που όμως έχει βρει εκατομμύρια κόσμο σύμφωνο, ίσως επειδή όπως είπαμε τους εξασφαλίζει τον ύπνο τους ή γιατί τους ενθαρρύνει να έχουν επιδιώξεις και να τις κάνουν πράξη. Όμως, δεν λείπει από την φράση και η ιδέα πως ίσως δεν χρειάζεται να κάνεις τίποτα ιδιαίτερο, κάποια εξτρά προσπάθεια για να γίνει όπως επιθυμείς. Αρκεί να επιδιώξεις κάτι. Βέβαια, καθημερινά έχουμε επιδιώξεις, μικρές ή μεγάλες που γίνονται πραγματικότητα. Λέτε να έχει συνωμοτήσει το σύμπαν και έχει συμβεί αυτό; Μήπως εμπεριέχεται κάποιος συμβολισμός. Να το δεχθούμε. Αλλά τι συμβολίζει το σύμπαν και η συνομωσία του; Κάτι μεταφυσικό ίσως; Ας εξηγηθεί ο συγγραφέας.

Εμείς, προσπαθώντας να ερμηνεύσουμε την φράση του, εκείνο που βρίσκουμε πως είναι απαράδεκτο, είναι το γεγονός πως φτάνει να επιδιώκει κάποιος κάτι και χωρίς να χρειαστεί να κινηθεί, να ενεργήσει, να προσπαθήσει, αυτό το κάτι γίνεται μόνο του με την φροντίδα του σύμπαντος. Μια τέτοια σκέψη, αποτρέπει τον καθένα να είναι ενεργητικός και δημιουργικός και τον κάνει παθητικό και ακίνητο. Τον βάζει σε μια διαδικασία επανάπαυσης πως όλα θα γίνουν μόνα τους με την επιρροή του σύμπαντος, άρα δεν χρειάζεται να κινηθεί ο ίδιος.

Όμως υπάρχουν και προεκτάσεις σε αυτό. Αν δεν πραγματοποιηθεί η επιδίωξη; Τι θα έχει συμβεί; Να φταίει το σύμπαν αποκλείεται. Να φταίει η επιδίωξη, ομοίως, γιατί δεν υπάρχει οδηγία για το είδος που πρέπει να είναι. Τι μένει; Να οφείλεται στο πρόσωπο που είχε την επιδίωξη. Και συγκεκριμένα, αποδεικνύεται πως δεν την είχε. Γιατί αν την είχε, θα ήταν τώρα πραγματικότητα. Να και οι ενοχές λοιπόν, για όποιον δεν ευτύχισε αν δει τις επιδιώξεις του πραγματοποιημένες. Το φταίξιμο πέφτει σε αυτόν. Δηλαδή, δεν ήταν αρκετά δυνατή η επιδίωξη ίσως ή μήπως όπως είπαμε και πριν, δεν την είχε καν; Οπότε, τι πραγματοποίηση να κάνει και αυτό το σύμπαν, αν δεν υπήρξε καν η επιδίωξη;

Μια άλλη προέκταση είναι η εξής: αν η δική μου επιδίωξη είναι αντίθετη με την επιδίωξη ενός άλλους ανθρώπου, ποιάν από τις δύο θα διαλέξει το σύμπαν; Μπορεί να διακρίνει ποια είναι η σωστή και ποια όχι; Και ποια είναι τα κριτήρια του; Όμως, ο κανόνας του συγγραφέα, δεν διαχωρίζει, όπως παρατηρήσαμε ήδη, την καλή από την κακή επιδίωξη. Μήπως υπάρχουν κρυφά κριτήρια που δεν τα ξέρουμε; Δεν ξέρουμε !

Σημασία έχει, τελικά πως στην ουσία ο κανόνας αυτός, εντυπωσιάζει μεν, είναι ανούσιος δε. Μπορεί να ακούγεται υπέροχα, δεν έχει όμως καμία σχέση με την πραγματικότητα. Μπορεί να ευχαριστεί όποιον την υιοθετεί, αλλά είναι σίγουρο πως δεν θα αλλάξει την ζωή του, εκτός ίσως από το να την κάνει πιο παθητική και αδιάφορη για τους άλλους ανθρώπους.

Η ΘΕΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ

Από τις πιο επικίνδυνες αποστροφές του λόγου του Ρ.Σ. που κάνει εμφανή την ανάγκη του για χρήματα, εξαιτίας των φτωχών παιδικών του χρόνων.

Δεν ξέρουμε τι να πρωτοπούμε για την έκφραση αυτή. Αρχικά, η μοναξιά είναι ένα αίσθημα του ανθρώπου, που επιλέγει όταν θέλει να πετύχει διάφορους στόχους. Πρακτικά, κανένας άνθρωπος δεν νοιώθει μοναξιά, όταν σκεφτεί πως είναι άνθρωπος του κόσμου, δηλαδή όλου του πλανήτη με τα δισεκατομμύρια άλλων ανθρώπων. Επίσης δεν νοιώθει μοναξιά αν δεν θέλει, αφού πάντα βρίσκεται ανάμεσα σε ανθρώπους, γνωστούς ή μη. Και όμως νοιώθει μόνος, όταν έχει συρρικνωθεί στον εαυτό του και έχει επικεντρώσει όλο του το ενδιαφέρον και την φροντίδα, στο κέντρο του εγωισμού του, όσοι άνθρωποι και να βρίσκονται γύρω του. Προτιμάει την απομάκρυνση από το πλησίασμα προς τους άλλους, την αποσύνδεση από την σύνδεση του με τους άλλους ανθρώπους. Όμως αυτό συμβαίνει σε κάθε άνθρωπο όταν χάνει το θάρρος του και όταν ενδιαφέρεται περισσότερο για την προσωπική του εικόνα, παρά για την προσφορά τους προς τους άλλους ανθρώπους, που την έχουν ανάγκη.

Πώς έχει βρει τρόπο ο συγγραφέας να μην αισθάνεται μοναξιά, επειδή έχει αποκτήσει πάρα πολλά χρήματα, αυτό είναι ένα ερώτημα. Σημασία έχει πως προτείνει ως φάρμακο για την μοναξιά, τα χρήματα. Το αντικείμενο δηλαδή που σήμερα αποτελεί την μάλιστα του ανθρώπινου είδους, αφού όλα τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά συστήματα έχουν στηθεί επάνω στην «αξία του χρήματος». Όταν το έχουν συγκεντρώσει μερικές μόνο οικογένειες διεθνώς που διοικούν τον κόσμο σήμερα. Όταν όλα αγοράζονται με χρήμα, ακόμη και οι συνειδήσεις των ανθρώπων. Όταν σήμερα τον κόσμο μαστίζει η μοναξιά και τον κάνει να καταφεύγει στα αντικαταθλιπτικά. Εκτός και αν ο συγγραφέας εννοεί πως η μοναξιά θεραπεύεται με το χρήμα, γιατί μπορεί ο πάσχων να αγοράσει όσα χάπια και αλκοόλ θέλει να καταναλώσει.

Χρειάζεται να τονίσουμε επιπλέον, πόσο επιθετική είναι αυτή η φράση για όλους εκείνους, τα δισεκατομμύρια των ανθρώπων που δεν έχουν χρήματα, ούτε και για την απλή επιβίωση τους. Είναι λοιπόν όλοι αυτοί καταδικασμένοι στην μοναξιά; Τα εκατομμύρια πεινασμένων μαύρων στην Αφρική νοιώθουν μόνοι; Αν τους δίναμε χρήματα, θα τους έφευγε η μοναξιά;

Μέχρι τώρα δεν έχουμε αναφέρει καθόλου τις αναφορές του συγγραφέα στους «τσιγγάνους» που δεν είναι καθόλου κολακευτικές. Τώρα όμως, ας φέρουμε στο μυαλό μας όλους τους έγχρωμους ανθρώπους που ζούνε κάτω από το όριο της φτώχειας. Είναι καταδικασμένοι να ζήσουν μόνοι τους;

Δεν ξέρω πόσοι αναγνώστες του συγγραφέα έχουν πάρει το βιβλίο του, κυρίως από τις φτωχές συνοικίες της Πορτογαλίας και της Βραζιλίας που έχει ζήσει και ποια τα αισθήματα τους διαβάζοντας αυτή την εξωφρενική φράση

του. Εκτός και αν απευθύνεται σε αναγνώστες που έχουν λεφτά και δεν αισθάνονται ποτέ μόνοι!